

2110**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ I SPORTU¹⁾**

z dnia 7 września 2004 r.

w sprawie standardów kształcenia nauczycieli

Na podstawie art. 4a ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 65, poz. 385, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się standardy kształcenia nauczycieli na studiach wyższych zawodowych, uzupełniających

studiach magisterskich, jednolitych studiach magisterskich oraz studiach podyplomowych, stanowiące załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Standardy kształcenia nauczycieli, o których mowa w § 1, dotyczą studiów i studiów podyplomowych rozpoczynających się od roku akademickiego 2004/2005.

§ 3. Do studiów wyższych zawodowych, uzupełniających studiów magisterskich, jednolitych studiów magisterskich oraz studiów podyplomowych w specjalizacji nauczycielskiej, rozpoczętych w roku akademickim 2003/2004, mogą być stosowane dotychczasowe wymagania w zakresie standardów kształcenia nauczycieli.

§ 4. Traci moc rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 23 września 2003 r. w sprawie standardów kształcenia nauczycieli (Dz. U. Nr 170, poz. 1655).

§ 5. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 października 2004 r.

Minister Edukacji Narodowej i Sportu: *M. Sawicki*

¹⁾ Minister Edukacji Narodowej i Sportu kieruje działem administracji rządowej — szkolnictwo wyższe, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji Narodowej i Sportu (Dz. U. Nr 134, poz. 1426).

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1992 r. Nr 54, poz. 254 i Nr 63, poz. 314, z 1994 r. Nr 1, poz. 3, Nr 43, poz. 163, Nr 105, poz. 509 i Nr 121, poz. 591, z 1996 r. Nr 5, poz. 34 i Nr 24, poz. 110, z 1997 r. Nr 28, poz. 153, Nr 96, poz. 590, Nr 104, poz. 661, Nr 121, poz. 770 i Nr 141, poz. 943, z 1998 r. Nr 50, poz. 310, Nr 106, poz. 668 i Nr 162, poz. 1115 i 1118, z 2000 r. Nr 120, poz. 1268 i Nr 122, poz. 1314, z 2001 r. Nr 85, poz. 924, Nr 103, poz. 1129, Nr 111, poz. 1193 i 1194 i Nr 126, poz. 1383, z 2002 r. Nr 4, poz. 33 i 34, Nr 150, poz. 1239, Nr 153, poz. 1271 i Nr 200, poz. 1683, z 2003 r. Nr 65, poz. 595, Nr 128, poz. 1176, Nr 137, poz. 1304 i Nr 213, poz. 2081 oraz z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 116, poz. 1206, Nr 152, poz. 1598 i Nr 179, poz. 1845.

Załącznik do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 r. (poz. 2110)

STANDARDY KSZTAŁCENIA NAUCZYCIELI NA STUDIACH WYŻSZYCH ZAWODOWYCH, UZUPEŁNIAJĄCYCH STUDIACH MAGISTERSKICH, JEDNOLITYCH STUDIACH MAGISTERSKICH ORAZ STUDIACH PODYPLOMOWYCH

I. WYMAGANIA OGÓLNE

Szkoły wyższe prowadzą kształcenie nauczycieli w ramach specjalizacji nauczycielskiej na studiach wyższych zawodowych, uzupełniających studiach magisterskich, jednolitych studiach magisterskich oraz studiach podyplomowych. W programie studiów, w zakresie specjalizacji nauczycielskiej, uwzględnia się wymogi określone w niniejszych standardach, tak aby absolwent studiów, równocześnie z wiedzą merytoryczną w zakresie określonego kierunku studiów, uzyskał przygotowanie do nauczania przedmiotu (prowadzenia zajęć) i kwalifikacje zawodowe.

1. Studia wyższe zawodowe w specjalizacji nauczycielskiej są prowadzone w zakresie dwóch specjalności nauczycielskich (głównej i dodatkowej). Wybór dodatkowej specjalności nauczycielskiej jest uzależniony od prowadzonych przez szkołę wyższą kierunków studiów.

Główna specjalność nauczycielska:

- 1) przygotowuje do nauczania przedmiotu (prowadzenia zajęć) odpowiadającego kierunkowi studiów;
- 2) jest realizowana zgodnie z wymaganiami przewidzianymi w standardach nauczania dla poszczególnych kierunków studiów, określonych w odrębnych przepisach.

Dodatkowa specjalność nauczycielska:

- 1) przygotowuje do nauczania drugiego przedmiotu (prowadzenia zajęć);
- 2) jest realizowana w zakresie zapewniającym merytoryczne przygotowanie do nauczania przedmiotu (prowadzenia zajęć) zgodnie z podstawą programową wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, określoną w odrębnych przepisach, w wymiarze co najmniej 400 godzin.

Jeżeli dodatkową specjalnością nauczycielską jest język obcy, absolwent powinien osiągnąć znajomość języka odpowiadającą poziomowi biegłości językowej C2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy, zwanego dalej „ESOKJ”. Jeżeli język obcy jest dodatkową specjalnością nauczycielską studiów na kierunku pedagogika, w zakresie dającym przygotowanie do nauczania w przedszkolu lub klasach I—III szkoły podstawowej, absolwent może osiągnąć znajomość języka odpowiadającą poziomowi biegłości językowej C1 ESOKJ.

2. Uzupełniające studia magisterskie i jednolite studia magisterskie są prowadzone w zakresie jednej (głównej) specjalności nauczycielskiej albo dwóch specjalności nauczycielskich (głównej i dodatkowej). Wybór dodatkowej specjalności nauczycielskiej jest uzależniony od prowadzonych przez szkołę wyższą kierunków studiów.

W przypadku studiów magisterskich prowadzonych w zakresie dwóch specjalności nauczycielskich (głównej i dodatkowej):

1) główna specjalność nauczycielska:

- a) przygotowuje do nauczania przedmiotu (prowadzenia zajęć) odpowiadającego kierunkowi studiów,
- b) jest realizowana zgodnie z wymaganiami przewidzianymi w standardach nauczania dla poszczególnych kierunków studiów, określonych w odrębnych przepisach;

2) dodatkowa specjalność nauczycielska:

- a) przygotowuje do nauczania drugiego przedmiotu (prowadzenia zajęć),
- b) jest realizowana w zakresie zapewniającym merytoryczne przygotowanie do nauczania przedmiotu (prowadzenia zajęć) zgodnie z podstawą programową wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, określoną w odrębnych przepisach, w wymiarze co najmniej 550 godzin.

Jeżeli dodatkową specjalnością nauczycielską jest język obcy, absolwent powinien osiągnąć znajomość języka odpowiadającą poziomowi biegłości językowej C2 ESOKJ. Jeżeli język obcy jest dodatkową specjalnością nauczycielską studiów na kierunku pedagogika, w zakresie dającym przygotowanie do nauczania w przedszkolu lub klasach I—III szkoły podstawowej, absolwent może osiągnąć znajomość języka odpowiadającą poziomowi biegłości językowej C1 ESOKJ.

3. Studia wyższe zawodowe, uzupełniające studia magisterskie i jednolite studia magisterskie w specjalizacji nauczycielskiej prowadzone w systemie wieczorowym obejmują co najmniej 80 %, a w systemie zaocznym — co najmniej 60 %, wymiaru zajęć z zakresu kształcenia kierunkowego przewidzianego dla studiów prowadzonych w systemie dziennym, z zachowaniem treści programowych tych studiów. W przypadku studiów prowadzonych w zakresie dwóch specjalności nauczycielskich (głównej i dodatkowej) w systemie wieczorowym i zaocznym dodatkowa specjalność nauczycielska jest realizowana w wymiarze przewidzianym dla studiów w systemie dziennym.

4. Na studiach wyższych zawodowych i jednolitych studiach magisterskich w specjalizacji nauczycielskiej prowadzonych w systemie wieczorowym i zaocznym przedmioty z zakresu kształcenia nauczycielskiego są realizowane w wymiarze co najmniej 330 godzin, z zachowaniem treści programowych studiów prowadzonych w systemie dziennym.

5. Studia podyplomowe w specjalizacji nauczycielskiej są prowadzone w następujących zakresach:

- 1) przygotowania merytorycznego do nauczania przedmiotu (prowadzenia zajęć);
- 2) przygotowania pedagogicznego;
- 3) przygotowania do pracy w szkołach specjalnych i ośrodkach specjalnych.

Nie prowadzi się studiów podyplomowych umożliwiających uzyskanie przygotowania merytorycznego, o którym mowa w pkt 1, do nauczania języka obcego.

6. Specjalizacja nauczycielska realizowana w trakcie studiów wyższych zawodowych, uzupełniających studiów magisterskich i jednolitych studiów magisterskich obejmuje:

- 1) kształcenie kierunkowe — przygotowujące merytorycznie z zakresu przedmiotu (zajęć), realizowane w ramach kierunku studiów w taki sposób, aby absolwent nabył wiedzy i umiejętności odpowiednich do nauczania przedmiotu (prowadzenia zajęć);
- 2) kształcenie nauczycielskie — przygotowujące do realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, prowadzone w powiązaniu z kształceniem kierunkowym oraz praktykami pedagogicznymi;
- 3) praktyki pedagogiczne — służące nabyciu i rozwijaniu umiejętności zawodowych przez praktyczne zajęcia z uczniami, a także umożliwiające poznanie organizacji i funkcjonowania szkół i placówek, realizowane w powiązaniu z kształceniem nauczycielskim;
- 4) kształcenie w zakresie technologii informacyjnej — przygotowujące do posługiwania się technologią informacyjną, w tym jej wykorzystywania w nauczaniu przedmiotu (prowadzeniu zajęć);
- 5) kształcenie w zakresie języka obcego — umożliwiające uzyskanie zaawansowanej znajomości języka odpowiadającej:
  - a) w przypadku absolwenta studiów wyższych zawodowych — poziomowi biegłości językowej B2 ESOKJ,
  - b) w przypadku absolwenta studiów magisterskich — poziomowi biegłości językowej B2+ ESOKJ, wraz z przygotowaniem do posługiwania się terminologią specjalistyczną z zakresu kierunku studiów.

W przypadku studiów wyższych zawodowych specjalizacja nauczycielska obejmuje ponadto kształcenie

z zakresu dodatkowej specjalności nauczycielskiej — przygotowujące merytorycznie do nauczania drugiego przedmiotu (prowadzenia zajęć) w taki sposób, aby absolwent nabył wiedzy i umiejętności odpowiednich do nauczania przedmiotu (prowadzenia zajęć). W przypadku uzupełniających studiów magisterskich i jednolitych studiów magisterskich specjalizacja nauczycielska może również obejmować kształcenie z zakresu dodatkowej specjalności nauczycielskiej.

Kształcenie nauczycielskie, o którym mowa w pkt 2, powinno być realizowane nie krócej niż przez cztery semestry. Przygotowanie psychologiczne powinno poprzedzać pedagogikę, która wraz z wiedzą kierunkową powinna stanowić podstawę kształcenia w zakresie dydaktyki przedmiotowej.

II. SYLWETKA ABSOLWENTA

Absolwent studiów i studiów podyplomowych w specjalizacji nauczycielskiej powinien być przygotowany do kompleksowej realizacji dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych zadań szkoły. W związku z tym powinien posiadać przygotowanie w zakresie:

- 1) wybranych specjalności nauczycielskich, tak aby w sposób kompetentny przekazywać nabytą wiedzę oraz samodzielnie ją pogłębiać i aktualizować, a także integrować ją z innymi dziedzinami wiedzy;
- 2) psychologii i pedagogiki, tak aby pełnić funkcje wychowawcze i opiekuńcze, wspierać wszechstronny rozwój uczniów, indywidualizować proces nauczania, zaspokajać szczególne potrzeby edukacyjne uczniów, organizować życie społeczne na poziomie klasy, szkoły i środowiska lokalnego, współpracować z innymi nauczycielami, rodzicami i społecznością lokalną;
- 3) dydaktyki przedmiotowej, tak aby skutecznie prowadzić zajęcia edukacyjne, rozbudzać zainteresowania poznawcze oraz wspierać rozwój intelektualny uczniów przez umiejętny dobór metod aktywizujących, technik nauczania i środków dydaktycznych, a także badać i oceniać osiągnięcia uczniów oraz własną praktykę;
- 4) posługiwania się technologią informacyjną, w tym jej wykorzystywania w nauczaniu przedmiotu (prowadzeniu zajęć);
- 5) zaawansowanej znajomości języka obcego.

Absolwent studiów i studiów podyplomowych w specjalizacji nauczycielskiej powinien ponadto być przygotowany do:

- 1) współpracy z uczniami i nauczycielami, środowiskiem rodzinnym uczniów oraz pozaszkolnym środowiskiem społecznym w realizacji zadań edukacyjnych;
- 2) podejmowania zadań edukacyjnych wykraczających poza zakres nauczanego przedmiotu (prowadzonych zajęć) oraz zadań z zakresu edukacji pozaszkolnej;

- 3) samodzielnego tworzenia i weryfikowania projektów własnych działań oraz podejmowania działań upowszechniających wzory dobrej praktyki pedagogicznej;
- 4) kierowania własnym rozwojem zawodowym i osobowym oraz podejmowania doskonalenia także we współpracy z innymi nauczycielami;
- 5) posługiwania się przepisami prawa dotyczącego systemu oświaty oraz statusu zawodowego nauczycieli.

III. WYMAGANE UMIEJĘTNOŚCI

Przygotowanie do zawodu nauczyciela powinno prowadzić do nabycia kompetencji w zakresie:

- 1) dydaktycznym;
- 2) wychowawczym i społecznym — związanym z umiejętnością rozpoznawania potrzeb uczniów oraz zdolnością do współpracy w relacjach międzyludzkich;
- 3) kreatywnym — wyrażającym się zdolnością do samokształcenia, innowacyjnością i niestandardowością działań w powiązaniu ze zdolnościami adaptacyjnymi, mobilnością i elastycznością;
- 4) prakseologicznym — wyrażającym się skutecznością w planowaniu, realizacji, organizowaniu, kontroli i ocenie procesów edukacyjnych;
- 5) komunikacyjnym — wyrażającym się skutecznością zachowań werbalnych i pozawerbalnych w sytuacjach edukacyjnych;
- 6) informacyjno-medialnym — wyrażającym się umiejętnością posługiwania się technologią informacyjną, w tym jej wykorzystywania w nauczaniu przedmiotu (prowadzeniu zajęć);
- 7) językowym — wyrażającym się znajomością co najmniej jednego języka obcego w stopniu zaawansowanym.

IV. GRUPY PRZEDMIOTÓW I MINIMALNE OBCIĄŻENIA GODZINOWE DLA STUDIÓW WYŻSZYCH ZAWODOWYCH

- A. PRZEDMIOTY KSZTAŁCENIA KIERUNKOWEGO — zgodnie ze standardami nauczania dla poszczególnych kierunków studiów.
- B. PRZEDMIOTY Z ZAKRESU DODATKOWEJ SPECJALNOŚCI NAUCZYCIELSKIEJ — w wymiarze co najmniej 400 godzin.
- C. PRZEDMIOTY KSZTAŁCENIA NAUCZYCIELSKIEGO — łącznie w wymiarze co najmniej 360 godzin, w tym:
  1. Psychologia — co najmniej 60 godzin
  2. Pedagogika — co najmniej 60 godzin

3. Dydaktyka przedmiotowa dwóch specjalności nauczycielskich (głównej i dodatkowej) — co najmniej 150 godzin
4. Przedmioty uzupełniające — co najmniej 60 godzin, w tym co najmniej 30 godzin zajęć z zakresu emisji głosu.

Pozostałe 30 godzin przeznacza się, w zależności od zakresu merytorycznego studiów i możliwości szkoły wyższej, na zwiększenie wymiaru zajęć z psychologii, pedagogiki, dydaktyki przedmiotowej lub przedmiotów uzupełniających. Ustaleń w tym zakresie dokonuje szkoła wyższa.

D. PRAKTYKI PEDAGOGICZNE — w zakresie dwóch specjalności nauczycielskich (głównej i dodatkowej) — łącznie w wymiarze co najmniej 180 godzin.

E. TECHNOLOGIA INFORMACYJNA — w wymiarze uzależnionym od posiadanej przez studentów wiedzy i umiejętności oraz potrzeb wynikających z zakresu kształcenia, zapewniającym przygotowanie do posługiwania się technologią informacyjną, w tym jej wykorzystywania w nauczaniu przedmiotu (prowadzeniu zajęć), umożliwiającym opanowanie wiedzy i umiejętności w zakresie określonym w rozporządzeniu.

F. JĘZYK OBCY — w wymiarze pozwalającym na uzyskanie znajomości języka na poziomie biegłości językowej B2 ESOKJ.

V. GRUPY PRZEDMIOTÓW I MINIMALNE OBCIĄŻENIA GODZINOWE DLA UZUPEŁNIAJĄCYCH STUDIÓW MAGISTERSKICH, PROWADZONYCH DLA ABSOLWENTÓW STUDIÓW WYŻSZYCH ZAWODOWYCH W SPECJALIZACJI NAUCZYCIELSKIEJ

Uzupełniające studia magisterskie w zakresie jednej (głównej) specjalności nauczycielskiej

- A. PRZEDMIOTY KSZTAŁCENIA KIERUNKOWEGO — zgodnie ze standardami nauczania dla poszczególnych kierunków studiów.
- B. PRZEDMIOTY KSZTAŁCENIA NAUCZYCIELSKIEGO — łącznie w wymiarze co najmniej 60 godzin, w tym:
  1. Psychologia — co najmniej 15 godzin
  2. Pedagogika — co najmniej 15 godzin
  3. Dydaktyka przedmiotowa — co najmniej 30 godzin.
- C. PRAKTYKI PEDAGOGICZNE — w wymiarze co najmniej 30 godzin.

D. JĘZYK OBCY — w wymiarze pozwalającym na uzyskanie znajomości języka na poziomie biegłości językowej B2+ ESOKJ, wraz z przygotowaniem do posługiwania się terminologią specjalistyczną z zakresu kierunku studiów.

Uzupełniające studia magisterskie w zakresie dwóch specjalności nauczycielskich (głównej i dodatkowej)

A. PRZEDMIOTY KSZTAŁCENIA KIERUNKOWEGO — zgodnie ze standardami nauczania dla poszczególnych kierunków studiów.

B. PRZEDMIOTY Z ZAKRESU DODATKOWEJ SPECJALNOŚCI NAUCZYCIELSKIEJ (odpowiadającej dodatkowej specjalności nauczycielskiej uzyskanej na studiach wyższych zawodowych) — w wymiarze co najmniej 150 godzin.

C. PRZEDMIOTY KSZTAŁCENIA NAUCZYCIELSKIEGO — łącznie w wymiarze co najmniej 75 godzin, w tym:

1. Psychologia — co najmniej 15 godzin
2. Pedagogika — co najmniej 15 godzin
3. Dydaktyka przedmiotowa — co najmniej 45 godzin.

D. PRAKTYKI PEDAGOGICZNE — w wymiarze co najmniej 45 godzin.

E. JĘZYK OBCY — w wymiarze pozwalającym na uzyskanie znajomości języka na poziomie biegłości językowej B2+ ESOKJ, wraz z przygotowaniem do posługiwania się terminologią specjalistyczną z zakresu kierunku studiów.

VI. GRUPY PRZEDMIOTÓW I MINIMALNE OBCIĄŻENIA GODZINOWE DLA JEDNOLITYCH STUDIÓW MAGISTERSKICH

Jednolite studia magisterskie w zakresie jednej (głównej) specjalności nauczycielskiej

A. PRZEDMIOTY KSZTAŁCENIA KIERUNKOWEGO — zgodnie ze standardami nauczania dla poszczególnych kierunków studiów.

B. PRZEDMIOTY KSZTAŁCENIA NAUCZYCIELSKIEGO — łącznie w wymiarze co najmniej 330 godzin, w tym:

1. Psychologia — co najmniej 75 godzin
2. Pedagogika — co najmniej 75 godzin
3. Dydaktyka przedmiotowa — co najmniej 120 godzin
4. Przedmioty uzupełniające — co najmniej 60 godzin, w tym co najmniej 30 godzin zajęć z zakresu emisji głosu.

C. PRAKTYKI PEDAGOGICZNE — w wymiarze co najmniej 150 godzin.

D. TECHNOLOGIA INFORMACYJNA — w wymiarze uzależnionym od posiadanej przez studentów wiedzy i umiejętności oraz potrzeb wynikających z zakresu kształcenia, zapewniającym przygotowanie do posługiwania się technologią informacyjną, w tym jej wykorzystywania w nauczaniu przedmiotu (prowadzeniu zajęć), umożliwiającym opanowanie wiedzy i umiejętności w zakresie określonym w rozporządzeniu.

E. JĘZYK OBCY — w wymiarze pozwalającym na uzyskanie znajomości języka na poziomie biegłości językowej B2+ ESOKJ, wraz z przygotowaniem do posługiwania się terminologią specjalistyczną z zakresu kierunku studiów.

Jednolite studia magisterskie w zakresie dwóch specjalności nauczycielskich (głównej i dodatkowej)

A. PRZEDMIOTY KSZTAŁCENIA KIERUNKOWEGO — zgodnie ze standardami nauczania dla poszczególnych kierunków studiów.

B. PRZEDMIOTY Z ZAKRESU DODATKOWEJ SPECJALNOŚCI NAUCZYCIELSKIEJ — w wymiarze co najmniej 550 godzin.

C. PRZEDMIOTY KSZTAŁCENIA NAUCZYCIELSKIEGO — łącznie w wymiarze co najmniej 420 godzin, w tym:

1. Psychologia — co najmniej 75 godzin
2. Pedagogika — co najmniej 75 godzin
3. Dydaktyka przedmiotowa dwóch specjalności nauczycielskich (głównej i dodatkowej) — co najmniej 180 godzin
4. Przedmioty uzupełniające — co najmniej 60 godzin, w tym co najmniej 30 godzin zajęć z zakresu emisji głosu.

Pozostałe 30 godzin przeznacza się, w zależności od zakresu merytorycznego studiów i możliwości szkoły wyższej, na zwiększenie wymiaru zajęć z psychologii, pedagogiki, dydaktyki przedmiotowej lub przedmiotów uzupełniających. Ustaleń w tym zakresie dokonuje szkoła wyższa.

D. PRAKTYKI PEDAGOGICZNE — w zakresie dwóch specjalności nauczycielskich (głównej i dodatkowej) — łącznie w wymiarze co najmniej 210 godzin.

E. TECHNOLOGIA INFORMACYJNA — w wymiarze uzależnionym od posiadanej przez studen-

tów wiedzy i umiejętności oraz potrzeb wynikających z zakresu kształcenia, zapewniającym przygotowanie do posługiwania się technologią informacyjną, w tym jej wykorzystywania w nauczaniu przedmiotu (prowadzeniu zajęć), umożliwiającym opanowanie wiedzy i umiejętności w zakresie określonym w rozporządzeniu.

F. JĘZYK OBCY — w wymiarze pozwalającym na uzyskanie znajomości języka na poziomie biegłości językowej B2+ ESOKJ, wraz z przygotowaniem do posługiwania się terminologią specjalistyczną z zakresu kierunku studiów.

VII. TREŚCI PROGRAMOWE PRZEDMIOTÓW DLA STUDIÓW WYŻSZYCH ZAWODOWYCH I STUDIÓW MAGISTERSKICH

A. PRZEDMIOTY KSZTAŁCENIA KIERUNKOWEGO — zgodnie ze standardami nauczania dla poszczególnych kierunków studiów i poziomów kształcenia.

B. PRZEDMIOTY KSZTAŁCENIA NAUCZYCIELSKIEGO:

1. Psychologia

Psychologiczne koncepcje człowieka a interpretacja zachowań ucznia i sytuacji w szkole. Wybrane teorie rozwoju człowieka i ich wpływ na praktykę szkolną. Techniki poznawania uczniów oraz ograniczenia stosowanych technik. Kontekst psychologiczny w projektowaniu procesów edukacyjnych.

Projektowanie działań wspomagających rozwój. Czynniki sprzyjające rozwojowi człowieka i hamujące jego rozwój, stadia rozwojowe a zadania edukacyjne — możliwości kontroli czynników wpływających na rozwój człowieka. Osobiste plany rozwojowe uczniów. Projektowanie działań edukacyjnych w kontekście specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów. Procesy poznawcze i emocjonalne w planowaniu i realizacji działań dydaktycznych i wychowawczych. Psychologia procesów decyzyjnych w pracy nauczyciela.

Realizacja. Interakcje człowiek dorosły — dziecko a interakcje nauczyciel — uczeń. Mowa i porozumiewanie się w sytuacjach uczenia się i nauczania. Procesy poznawcze, emocjonalno-motywacyjne oraz społeczne w toku kształcenia. Mechanizmy uczenia się a metody i strategie nauczania. Przystosowanie emocjonalno-społeczne w grupie, w różnych relacjach edukacyjnych. Konflikty i sposoby ich rozwiązywania w grupie rówieśniczej oraz w relacjach nauczyciel — uczeń.

Ocenianie i ewaluacja. Psychologia różnic indywidualnych a praktyka. Ocenianie a kształtowanie umiejętności uczenia się. Ocenianie pracy i osiągnięć uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Specyficzne problemy uczniów na danym poziomie nauczania (szkoła podstawowa, gimnazjum, szkoła ponadgimnazjalna). Rodzinne uwarunkowania rozwoju — możliwe modyfikowanie wpływu. Zaburzenia zachowań, możliwości dzia-

łań nauczycielskich w zakresie terapii oraz profilaktyki. Nauczyciel jako osoba ucząca się — ewaluacja własnej pracy i osiągnięć.

2. Pedagogika

Uwarunkowania, sytuacja wyjściowa i działania projektowe w edukacji. Myśl pedagogiczna i współczesne nauki pedagogiczne. Międzynarodowy wymiar edukacji. Polityczne uwarunkowania edukacji szkolnej. Koncepcje szkoły. Szkoła jako instytucja społeczna i wychowawcza. Dobór, konstruowanie, modyfikowanie programów nauczania. Uczeń — jego potrzeby i zainteresowania. Diagnozowanie sytuacji wyjściowej — uczeń i jego środowisko. Projektowanie działań edukacyjnych. Prawo oświatowe w pracy szkoły i nauczycieli.

Realizacja. Teorie kształcenia i wychowania w klasie szkolnej. Kierowanie procesem kształcenia i wychowania (kierowanie klasą szkolną, style i strategie kształcenia, klasa szkolna jako środowisko uczenia się i wychowania). Materialne warunki nauczania i uczenia się w klasie szkolnej. Podmiotowe czynniki interweniujące w proces kształcenia i wychowania (praca z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych, modyfikowanie czynników środowiskowych, indywidualizacja).

Środowisko społeczne ucznia. Tworzenie klimatu wychowawczego w szkole. Współpraca z rodzicami. Praca z grupą rówieśniczą. Pozaszkolne instytucje wychowawcze i resocjalizacji. Instytucje upowszechniania kultury — współpraca ze szkołą. Wychowawcza praca szkoły poza szkołą. Współpraca szkoły z pozaszkolnymi instytucjami wychowawczymi. Edukacyjny wpływ mediów — potrzeba oraz sposoby modyfikowania tego wpływu. Modyfikowanie aktywności uczniów w podkulturach młodzieżowych.

Ocenianie i ewaluacja. Ocenianie osiągnięć szkolnych uczniów. Badanie i modyfikowanie czynników wyznaczających osiągnięcia uczniów. Instytucje diagnozowania osiągnięć uczniów. Współdziałanie nauczyciela, uczniów, rodziców oraz szkoły z instytucjami pomocy pedagogicznej. Rodzaje czynników warunkujących zmianę pedagogiczną — związanych z uczniem, nauczycielem i szkołą. Ocenianie w kontekście sytuacji pozaszkolnych, w jakich znajduje się i może się znajdować uczeń.

Działania nauczyciela na rzecz własnego rozwoju. Kompetencje nauczyciela. Osobiste koncepcje pedagogiczne nauczyciela. Nauczycielskie samospełniające się przepowiednie. Badanie własnej praktyki oraz poddawanie jej krytyce przez własne publikacje. Tworzenie własnych koncepcji pedagogicznych na podstawie krytycznej refleksji nad aktualnym stanem wiedzy. Tworzenie projektów i planów własnego rozwoju zawodowego. Jakość pracy szkoły i jej mierzenie. Podejmowanie indywidualnych i zespołowych działań na rzecz podniesienia jakości pracy szkoły.

3. Dydaktyka przedmiotowa

Przedmiot nauczania — jego zadania i konteksty psychologiczne, społeczne oraz polityczne. Zna-

czenie przedmiotu w życiu codziennym i zawodowym. Miejsce danego przedmiotu wśród innych przedmiotów nauczania. Odniesienie przedmiotu do dyscypliny i dziedziny naukowej. Przedmiot w kontekście intelektualnej i moralnej sylwetki absolwenta szkoły. Tradycje nauczania przedmiotu. Nakład pracy i uzdolnienia w uczeniu się przedmiotu. Charakterystyka głównych operacji umysłowych w uczeniu się przedmiotu.

Projektowanie procesu kształcenia. Źródła i struktura wiedzy przedmiotowej. Budowanie rozkładu materiału. Sytuacje wychowawcze w toku nauczania przedmiotowego — każdy nauczyciel wychowawcą. Formułowanie celów edukacyjnych w dziedzinie danego przedmiotu. Uwarunkowania dla formułowanych celów. Dobór strategii, form i środków kształcenia. Projektowanie środowiska materialnego lekcji. Plan i projekt lekcji a konspekt.

Strategie i metody w kontekście zakładanych celów, materiału nauczania oraz cech uczniów. Kształtowanie pojęć, zasad, postaw, umiejętności praktycznych oraz rozwiązywania problemów. Rozwijanie umiejętności operowania zdobytą wiedzą. Kształtowanie kompetencji kluczowych w danym przedmiocie. Rozwijanie kompetencji czytelniczych. Wykorzystanie technologii informacyjnej w nauczaniu (prowadzeniu zajęć). Praca badawcza ucznia. Zajęcia pozaszkolne. Indywidualizacja i praca grupowa w metodzie projektów. Metody i formy nauczania a uzdolnienia uczniów. Ocenianie i jego rodzaje.

Plan lekcji. Formalna struktura lekcji jako jednostki metodycznej. Sytuacje wpływające na przebieg lekcji. Typy lekcji oraz spotykane nauczycielskie i uczniowskie rytuały lekcji. Ocenianie na lekcji, także w kontekście integracji oraz korelacji przedmiotowej. Ewaluacja. Dokumentowanie przebiegu lekcji. Lekcje indywidualne. Rodzice na lekcjach. Wykorzystanie czasu lekcji przez ucznia i nauczyciela. Interakcje ucznia i nauczyciela na lekcji. Pytania nauczyciela i uczniów w procesie kształcenia i wychowania.

4. Przedmioty uzupełniające:

- 1) zajęcia z zakresu emisji głosu, których celem jest wykształcenie prawidłowych nawyków posługiwania się narządem mowy oraz wyposażenie w wiedzę z zakresu funkcjonowania i patologii narządu mowy;
- 2) zajęcia z zakresu prawa oświatowego, organizacji i funkcjonowania systemu oświaty oraz roli wewnętrznych regulacji dotyczących działania szkół i placówek;
- 3) zajęcia z zakresu zasad bezpieczeństwa, udzielania pierwszej pomocy i odpowiedzialności prawnej opiekuna;
- 4) inne przedmioty uzupełniające przygotowanie zawodowe nauczyciela, takie jak: etyka, kultura języka, historia i kultura regionu, przedmioty z zakresu sztuki i wiedzy o sztuce; zestaw tych przedmiotów ustala szkoła wyższa, w zależności od jej możliwości i zainteresowań studentów.

VIII. TECHNOLOGIA INFORMACYJNA

Absolwent studiów w specjalizacji nauczycielskiej powinien być przygotowany do posługiwania się technologią informacyjną, w tym jej wykorzystywania w nauczaniu przedmiotu (prowadzeniu zajęć). Przygotowanie to powinno obejmować wiedzę i umiejętności z następujących zakresów:

1. Podstawy posługiwania się terminologią (pojęciami), sprzętem (środkami), oprogramowaniem (narzędziami) i metodami technologii informacyjnej.

Podstawowe pojęcia i terminologia technologii informacyjnej. Budowa i funkcje zestawu komputerowego i urządzeń współpracujących. Rozbudowa zestawu komputerowego o urządzenia i oprogramowanie przeznaczone do celów edukacyjnych. Posługiwanie się zestawem komputerowym w zakresie potrzeb edukacyjnych. Korzystanie z usług internetowych do celów edukacyjnych w zakresie gromadzenia informacji oraz porozumiewania się. Bezpieczeństwo i higiena pracy przy komputerze. Usuwanie prostych awarii sprzętu i oprogramowania. Zastosowania technologii informacyjnej w najbliższym otoczeniu oraz kierunki jej rozwoju.

2. Technologia informacyjna jako składnik warsztatu pracy nauczyciela.

Posługiwanie się oprogramowaniem użytkowym, przygotowywanie materiałów i prezentacji multimedialnych. Wykorzystywanie technologii informacyjnej do wyszukiwania, gromadzenia i przetwarzania informacji oraz do komunikowania się ze współpracownikami i uczniami. Poszerzanie i doskonalenie umiejętności zawodowych z użyciem technologii informacyjnej, w tym w nauczaniu na odległość.

3. Rola i wykorzystanie technologii informacyjnej w dziedzinie właściwej dla nauczanego przedmiotu (prowadzonych zajęć).

Zastosowania i osiągnięcia informatyki oraz technologii informacyjnej w dziedzinie właściwej dla nauczanego przedmiotu (prowadzonych zajęć). Korzystanie z technologii informacyjnej w celu wzbogacania swoich umiejętności, poszerzania zastosowań tej technologii, korzystania z oprogramowania użytkowego i specjalistycznego, korzystania ze źródeł informacji i baz danych oraz komunikowania się. Kierunki rozwoju zastosowań technologii informacyjnej w dziedzinie właściwej dla nauczanego przedmiotu (prowadzonych zajęć). Wpływ technologii informacyjnej na zakres i sposoby nauczania (prowadzenia zajęć) oraz rolę nauczyciela, korzyści edukacyjne ze stosowania tej technologii. Rola i zakres uwzględnienia technologii informacyjnej w podstawie programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, określonej w odrębnych przepisach, oraz w programach nauczania. Scenariusze zajęć uwzględniające korzystanie z technologii informacyjnej. Krytyczna ocena narzędzi i metod technologii informacyjnej. Przygotowanie uczniów do właściwego korzystania z technologii informacyjnej, aktywnego uczenia się i kreatywności. Ocena edukacyjnej przydatności oprogramowania i zasobów elektronicznych.

Przykłady dobrej praktyki pedagogicznej wykorzystania technologii informacyjnej. Korzyści z posługiwania się technologią informacyjną przez uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Organizacja zajęć wspomaganych i wzbogacanych technologią informacyjną, współpraca z nauczycielami innych przedmiotów (innych zajęć), realizacja projektów interdyscyplinarnych wspomaganych technologią informacyjną. Wpływ technologii informacyjnej na zachowania, działania i funkcjonowanie uczniów. Rola technologii informacyjnej w uczeniu się uczniów, doskonaleniu zawodowym nauczycieli oraz w nauczaniu na odległość.

4. Aspekty humanistyczne, etyczno-prawne i społeczne w dostępie i korzystaniu z technologii informacyjnej.

Wpływ swobodnego dostępu do informacji oraz nieskrępowanej komunikacji na zachowania społeczne, w tym zagrożenia. Normy prawne i etyczne korzystania z informacji źródłowej. Humanistyczne, etyczno-prawne i społeczne aspekty korzystania z technologii informacyjnej. Zasady etyki w korzystaniu z mediów. Etyczne i prawne zagrożenia niewłaściwego posługiwania się komputerami, oprogramowaniem oraz źródłami informacji i skuteczne im przeciwdziałanie. Zagrożenia psychiczne i fizyczne dla zdrowia wynikające z niewłaściwego korzystania ze środków technologii informacyjnej i sposoby ochrony przed nimi.

IX. JĘZYK OBCY

Absolwent studiów wyższych zawodowych i studiów magisterskich powinien posiadać zaawansowaną znajomość języka obcego odpowiadającą poziomowi biegłości językowej odpowiednio B2 i B2+ ESOKJ.

Kształcenie w zakresie języka obcego na studiach magisterskich obejmuje ponadto posługiwanie się terminologią specjalistyczną z zakresu kierunku studiów.

X. PRAKTYKI PEDAGOGICZNE

Celem praktyk pedagogicznych jest w szczególności:

- 1) poznanie organizacji pracy różnych typów szkół i placówek, a w szczególności tych, w których absolwenci mogą znaleźć zatrudnienie;
- 2) nabycie umiejętności planowania, prowadzenia i dokumentowania zajęć;
- 3) nabycie umiejętności prowadzenia obserwacji zajęć i jej dokumentowania;
- 4) nabycie umiejętności analizy pracy nauczyciela i uczniów podczas wspólnego omawiania praktyk przez opiekunów praktyk i studentów;
- 5) nabycie umiejętności analizowania własnej pracy i jej efektów oraz pracy uczniów.

Praktyki pedagogiczne są organizowane w różnych typach szkół i placówek, a obowiązkowo w tych, do pracy w których absolwent studiów uzyskuje kwalifikacje.

W trakcie praktyk studentowi zapewnia się następujące formy aktywności: wizyty w szkołach i placów-

kach, obserwowanie zajęć, asystowanie nauczycielowi prowadzącemu zajęcia, prowadzenie zajęć wspólnie z nauczycielem, samodzielne prowadzenie zajęć, planowanie i omawianie zajęć prowadzonych przez siebie i innych (nauczycieli, studentów).

W przypadku studiów wyższych zawodowych i jednolitych studiów magisterskich zajęcia prowadzone przez studenta powinny stanowić co najmniej 30 % czasu przeznaczanego w programie studiów na praktyki pedagogiczne. Co najmniej 40 % czasu praktyk powinno być realizowane podczas ostatniego roku kształcenia nauczycielskiego.

W trakcie praktyk pedagogicznych co najmniej 30 godzin zajęć powinno być realizowane w powiązaniu z kształceniem w zakresie psychologii i pedagogiki.

W programie studiów w zakresie przedmiotów: psychologia, pedagogika i dydaktyka przedmiotowa należy zapewnić czas na przygotowanie studentów do praktyki oraz jej omówienie.

Szkoły wyższe kształcące nauczycieli są obowiązane utrzymywać systematyczny kontakt ze szkołami i placówkami, w których studenci odbywają praktyki pedagogiczne.

Udział studenta w zajęciach objętych praktykami pedagogicznymi jest dokumentowany. Praktyki pedagogiczne podlegają ocenie z uwzględnieniem opinii opiekuna praktyk w szkole.

XI. STUDIA PODYPLOMOWE

Kształcenie nauczycieli na studiach podyplomowych w specjalizacji nauczycielskiej może być prowadzone w zakresie:

- 1) przygotowania merytorycznego do nauczania przedmiotu (prowadzenia zajęć), jeżeli:
  - a) program studiów zapewnia przygotowanie merytoryczne absolwentów studiów wyższych zawodowych lub studiów magisterskich do nauczania przedmiotu (prowadzenia zajęć) zgodnie z zakresem podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, określonej w odrębnych przepisach, a ponadto został opracowany z uwzględnieniem posiadanego przez uczestników studiów podyplomowych przygotowania, tak aby studia umożliwiały uzyskanie wiedzy i umiejętności odpowiednich do nauczania przedmiotu (prowadzenia zajęć),
  - b) w trakcie studiów są realizowane zajęcia z zakresu dydaktyki przedmiotowej (zajęć),
  - c) studia są prowadzone w wymiarze co najmniej 350 godzin i trwają co najmniej trzy semestry;
- 2) przygotowania pedagogicznego, jeżeli:
  - a) studia są prowadzone dla absolwentów studiów wyższych zawodowych lub studiów magisterskich posiadających przygotowanie merytoryczne do nauczania przedmiotu (prowadzenia zajęć),

- b) program studiów uwzględnia określone w rozporządzeniu przedmioty i treści programowe kształcenia nauczycielskiego,
  - c) studia są prowadzone w wymiarze co najmniej 330 godzin i trwają co najmniej trzy semestry,
  - d) realizowane są praktyki pedagogiczne w wymiarze co najmniej 150 godzin;
- 3) przygotowania do pracy w szkołach specjalnych i ośrodkach specjalnych, jeżeli:
- a) studia są prowadzone — w zakresie odpowiednim do rodzaju niepełnosprawności uczniów — dla absolwentów studiów wyższych zawodowych lub studiów magisterskich, którzy posiadają przygotowanie merytoryczne i pedagogiczne do nauczania przedmiotu (prowadzenia zajęć), a uzupełniają przygotowanie do pracy w szkołach specjalnych i ośrodkach specjalnych,
  - b) program studiów zawiera treści kształcenia, które umożliwiają nabycie wiedzy na temat potrzeb i możliwości edukacyjnych dzieci i młodzieży z określoną niepełnosprawnością, współpracy ze specjalistami wspomagającymi rozwój dzieci i młodzieży z określoną niepełnosprawnością oraz wiedzy i umiejętności w zakresie przygotowania i realizacji procesu wychowania i nauczania optymalnych do rodzaju i stopnia niepełnosprawności,
  - c) studia są prowadzone w wymiarze co najmniej 350 godzin.